

לדוך שאר תבלינים ביום טוב

הכל מודים, ששאר תבלינים קלים הם מהמלח, ולכן מותר לדוך אותם ביום טוב, גם באופן שדיכת המלח אסורה.

לדעת בת שמאי – תבלין די **בשינוי מועט**, והוא, שלא ידוכנו במדוכה של אבן, אבל ידוכנו במדוכה של עץ.

ולדעת בית הלל – תבלין **אין צריך שינוי כלל**, אלא נידוכים כדרכם, במדוכה של אבן^א. [אפשר שלפי משנתנו, אף שדך במדוכה של אבן, מכל מקום דעת בית הלל שצריך להטותה, להיות שינוי מועט. אבל לדברי רבי מאיר, דעת בית הלל, שתבלין נידוכים במדוכה של אבן, בלא שום שינוי כלל].

ושני טעמים נאמרו מדוע התבלין קל מהמלח טעם אחד אמרו רב הונא וטעם אחד אמרו רב חסדא.

יש מי שאומר, שהסיבה לכך שתבלין קל מהמלח, כי מלח היה לו להכין מערב יום טוב, שהרי היה יודע שיצטרך לו לכל תבשיל שיעשה, מה שאין כן תבלין, שמיני תבשילים שונים, צריכים תבלינים שונים, ולא ידע מאתמול מה יבשל היום.

ולפי הטעם הזה, אם ידע מאתמול מה יבשל היום, אצלו התבלין כמו המלח. ונמצא שלדעת בית שמאי ידוכנו בשינוי גדול, ולדעת בית הלל במשנתנו, ידוכנו בשינוי קל.

ויש מי שאומר, שהסיבה לכך שתבלין קל מהמלח, כי מלח היה לו להכין מערב יום טוב, שהרי המלח אינו מפיג טעמו, וטוב הוא מאתמול כמו מהיום, מה שאין כן תבלין, שאם היה דכו אתמול היה מפיג טעמו.

ולפי הטעם הזה, מוריקא [=כרכום] מאחר שגם הוא אינו מפיג טעמו אם נידוך מאתמול, דינו כמלח. ונמצא שלדעת בית שמאי ידוכנו בשינוי גדול, ולדעת בית הלל במשנתנו, ידוכנו בשינוי קל^ב.

^א ותימה, דמשמע הכא דתבלין מותר לדוך בלא שנוי, ובמסכת שבת קאמר, פלפלין בקתא דסכינא, חדא חדא שרי, תרי תרי אסיר. וכי תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין, זה אינו, דבהדיא קאמר בתוספתא עלה דהכא, פלפלין הרי הוא כתבלין. ויש לומר דהתם מיירי בשבת, ותדע, דשמעתא דהתם מיירי בשבת ... והכא מיירי ביום טוב. ואם כן שרי כדרכו ואפילו במדוך של אבן. אבל מלח של ים צריך שינוי לדוך אותו גרעין גרעין, אבל שלניוניו אין צריך שנוי, הואיל והוא עשוי בידי אדם. [תוס'].

^ב ופסק ר"י, שיש לאסור בכל ענין, [כלומר כשידע מאתמול מה יבשל הכל אסור כלשון ראשון ומוריקא